

ČESKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA BĚHEM OPERACE OCHRANNÉ OSTŘÍ

V roce 1918 uznalo Československo jako jedna z mála zemí židovskou komunitu. Po vzniku samostatného státu Izrael prošly vzájemné vtahy etapami. Československá vláda v první řadě uznala 19. května 1948 nezávislost tohoto státu a diplomatické vztahy byly zahájeny 3. července téhož roku. S nástupem totalitního režimu na našem území byly tyto vazby přerušeny. V prvopočátku to bylo v podobě ukončení dodávek vojenské techniky a zbraní. V roce 1967, tedy po šestidenní válce, byly přerušeny i diplomatické styky.¹

Vzájemné vztahy byly obnoveny 9. února 1990, kdy navštívil Českou a Slovenskou Federativní Republiku izraelský ministr zahraničí M. Arens. Dalším důležitým milníkem byla zahraniční cesta do Izraele prezidenta Václava Havla (byl to první prezident všech států střední a východní Evropy, který tak učinil). V současné době můžeme považovat vzájemné vztahy jako za velmi dobré až nadstandartní. Na druhou stranu můžeme z české strany zpozorovat změny a přešlapy v zahraniční politice, kterých by se čeští vrcholní představitelé měli v budoucnu vyvarovat. O jednom z nich se bude zabývat aktuální číslo Čtrnáctideníku.

OBCHODNÍ A BEZPEČNOSTNÍ SPOLUPRÁCE

Izrael, je nejenom z historického hlediska, ale i z obchodního hlediska významným partnerem. V roce 2014 byl Izrael šestým nejvýznamnějším mimoevropským exportním trhem (podrobnější informace o obchodní výměně jsou znázorněny v tabulce).²

Nejvýznamnější komoditou jsou osobní automobily, a to od společnosti ŠKODA AUTO a.s. (dále jen ŠKODA). V celkovém hodnocení je ŠKODA pátou nejprodávanější společností a v roce 2014

prodala přes 15 tisíc vozů s cenami, které jsou mnohem vyšší než v ČR.³

OBCHODNÍ VÝMĚNA ČR – IZRAEL (V TIS. KČ) VE VYBRANÝCH LETECH

	Vývoz	Dovoz	Obrat	Saldo
2004	2 945 128	2 523 204	5 468 332	421 924
2007	7 118 453	4 012 868	11 131 321	3 105 585
2010	11 156 376	4 727 432	15 883 808	6 428 944
2013	12 342 885	4 321 886	16 664 771	8 020 999
2014	13 702 166	5 915 923	19 618 089	7 786 243

Zdroj: BUSINESSINFO.CZ

Co se týče budoucnosti, tak jedno z dalších významných odvětví ve spolupráci bude boj proti kyberterorismu, kam spadá Izrael mezi světovou špičku. V současné době se hovoří o vybudování pobočky CyberGym (výcviková základna) v ČR s celkovou hodnotou 250 milionů korun.⁴

OPERACE OCHRANNÉ OSTŘÍ

Dne 8. července 2014 začala oficiálně operace Ochranné ostří (dále jen Operace) proti teroristickým útokům pocházející z Pásma Gazy a konec je datován k 26. srpnu 2014, kdy bylo dohodnuto jedno z mnoha příměří, které trvá až do dnes. Důvodem sporů v tomto regionu je celá řada - politické, historické, ideologické, ekonomické, sociální atd.

V tomto konfliktu však šlo z jedné strany zejména projevnutí nesouhlasu s vojenskou izraelskou přítomností na území Gazy či embargem na dovoz některého zboží, které by mohlo být využité pro vlastní potřeby teroristické organizace. Rozbuškou konfliktu, které předcházely Operaci, byli: „(1) únos a posléze zabití tří izraelských studentů členy Hamásu; (2) den po pohřbu těchto chlapců (2. července 2014) bylo nalezeno upálené tělo palestinského chlapce poblíž Jeruzaléma

¹ Vzájemné vztahy: Bilaterální vztahy mezi Izraelem a Českou republikou. In: Velvyslanectví Státu Izrael v ČR. [online]. [cit. 2015-10-17]. Dostupné z: <http://embassies.gov.il/Praha/Relations/Pages/Bilateral-Treaties-and-Agreements.aspx>.

² Izrael: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. In: Businessinfo.cz [online]. [cit. 2015-10-17]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/izrael-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-18664.html>.

³ KREČ, Luboš. Škodovky si získaly Izrael. Jezdí v nich policisté i ministři. [online]. [cit. 2015-10-17]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-63175710-skodovky-si-ziskaly-izrael-jezdi-v-nich-policiste-i-ministri>.

⁴ SZÁNTÓ, Jakub. Posilovna pro počítačové válečníky. [online]. [cit. 2015-10-17]. Dostupné z: <http://tydenik.echo24.cz/a/wV7ur/posilovna-pro-pocitacove-valecniky>.

(pomsta za smrt izraelských studentů); (3) zásah Izraele na domy obývané teroristy, kteří spáchali vraždu unesených tří studentů (4) a raketové útoky ze strany teroristické organizace Hamás".⁵

Celkově na Izraelské straně zemřelo 66 vojáků a 6 civilistů. V Pásmu Gaza se počítá s 2 100 až 2 200 oběti, ze kterých byla zhruba polovina členy teroristických skupin.

POSTOJ HLAVNÍCH AKTÉRŮ MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ V ČR

Během konfliktů jsme mohli v médiích zaslechnout několik vyjádření k tomuto konfliktu. Ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek například uvedl 1. 7. 2014, že „neexistuje omluva ani ospravedlnění pro tak strašný zločin, který musí být jednoznačně odsouzen“.⁶ V srpnu navíc dodal: „Velmi mě zasáhly informace o vysokém počtu zabitých nevinných civilistů... i když uznáváme právo Izraele na přiměřenou obranu, opakovaně jsme vyzývali, že reakce by měla být přiměřená“.⁷

Jak však můžeme vidět tak jeho reakce jsou sice proizraelské, ale na druhou stranu je to shluk všeobecných názorů a prohlášení, které byly obdobně řečeny od představitelů dalších evropských států či generálního tajemníka OSN Pan Ki-muna. Navíc se ČR během konfliktu zdržela hlasování o rezoluci Rady OSN pro lidská práva zahajující mezinárodní vyšetřování izraelských útoků kvůli možnému porušování lidských práv. Za Izrael se postavily pouze Spojené státy.

Co se týče prezidenta republiky Miloše Zemana, tak oficiální prohlášení nevydal. Nicméně jeho mluvčí Jiří Ovčáček 4. srpna 2014 pro Týden.cz uvedl: "Platí, že není možné strpět, aby na jakoukoli zemi padaly neustále rakety".⁸ Předseda vlády Bohuslav Sobotka se po celou dobu konfliktu k dané situaci nevyjádřil.

ZÁVĚR

Na webových stránkách Velvyslanectví Státu Izrael je možné dohledat informaci, že ČR patří v Evropské unii k nejsilnějším spojencům Izraele. Během této operace se to podle mého názoru však nepotvrdilo, a to zejména kvůli těmto důvodům:

- 1) Ministr zahraničí sice odsoudil teroristické činy, nicméně například vyzval Izrael, aby její obrana byla přiměřená. V první řadě to byl, jak jsem uvedl, všeobecný postoj. Za druhé, práce informačních služeb, IDF a IAF byly během války vždy cílené proti teroristům, jejich síťím a skladům. Navíc obyvatelé Pásma Gazy byli vždy informováni o cílech útoků, a to buď písemnou formou či dokonce přímým telefonickým upozorněním. Hamás mimo jiné využíval civilní obyvatelstvo, mešity, nemocnice, školy a další občanské vybavení jako štít pro ukrývání zbraní, raket a míst k útokům na Izrael.
- 2) Předseda vlády Bohuslav Sobotka se během celého konfliktu vůbec nevyjádřil. Na druhou stranu v posledních měsících a po česko-izraelských mezinárodních jednáních a uzavřených dohod je jeho přístup odlišnější. Oficiálně například odsoudil teroristický útok v Jeruzalémě, který se uskutečnil 18. 11. 2014.
- 3) Česká republika se zdržela hlasování o rezoluci Rady OSN pro lidská práva zahajující mezinárodní vyšetřování izraelských útoků kvůli možnému porušování lidských práv.
- 4) Problém (ne)směřování české zahraniční politiky obecně. Například podle tiskové zprávy „Hlavní splněné priority vlády ČR v roce 2014: Měníme zemi k lepšímu“ nebyl ani jedním z bodů informace o zahraniční či bezpečnostní politiky.

Zahraněční politika se skládá z malých – občas velmi významných – střípků, které tvoří důležitý celek a obraz dané země. V současné době je však česká zahraniční politika budována bez racionálního cíle. Jsem přesvědčen o tom, že kvalita vzájemných vztahů se vždy projeví v krizových situacích (v současné době např. násilí zejména ze strany mladých Palestinců na Izraelce). Během Operace se ukázal postoj ČR jako poměrně slabý.

Izrael je země, se kterou máme úzké historické a obchodní vztahy a představují můstek k nalézání témat například se Spojenými státy americkými. Proto bychom si měli vybrat, zdali máme zájem spolupracovat a rozvíjet vztahy se stabilními a demokratickými zeměmi či pokračovat a podporovat obchod se zeměmi, kde je nestabilní prostředí a autoritářské vlády.

⁵ JIRÁČEK, Luděk. *Postavme se za Izrael a pojďme bojovat proti terorismu*. [online]. [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: <http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/editorial-postavme-se-za-izrael-a-pojme-bojovat-proti-terorismu>.

⁶ *Prohlášení ministra zahraničních věcí ke smrti tří izraelských mladíků*. In: MZV. [online]. [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/prohlaseni_a_stanoviska/x2014_07_01_prohlaseni_ministra_zahranicnich_veci.html.

⁷ *Ministr Zaorálek jednal s předákem izraelské opozice Jicchakem Herzogem*. In: MZV. [online]. [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/x2014_08_07_ministr_zaorale_k_jednal_s_predakem_izraelske.html.

⁸ PETRÁŠEK, Radek. *Zeman chce i nadále pokračovat v obchodních vztazích s Ruskem*. [online]. [cit. 2015-10-18]. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/zeman-chce-i-nadale-pokracovat-v-obchodnich-vztazich-s-ruskem_314550.html#.VEYJaGd_tq0.

